

**Ravikindlustuse seaduse ning töötervishoiu ja tööohutuse seaduse muutmise seaduse eelnõu kooskõlastustabel**

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Eelnõu kooskõlastasid märkusteta:</b> <ul style="list-style-type: none"><li>• Eesti Ametühingute Keskliit</li><li>• Eesti Töötervishoiuarstide Selts</li><li>• Tervisekassa</li></ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| <b>Soolise võrdõiguslikkuse ja võrdse kohtlemise volinik</b> <p>1.</p> <p>Eelnõu toob mitmeid muudatusi õiguskeskkonda, mille mõju hindan positiivseks. Olulise muudatusena näen asjaolu, et ravikindlustuse lepingu sõlmimine lihtsustub, võimaldades selle sõlmida kõigil Eesti alalistel elanikel ning elamisloa või elamisõiguse alusel viibivatel isikutel, sõltumata varasemast kindlustusperioodist. Nimetud muudatus vähendab ebavõrdset kohtlemist, eelkõige mõjutades soodsalt naisi, kes töötavad katkestustega (nt hooldusperioodide järel) või ebaregulaarses töösuhtes (loovisikud, hooajatöötajad). Samuti hindan positiivseks, et raseduse tõttu kergemast tööst keeldumise korral arvutatakse hüvitis edaspidi Maksu- ja Tolliameti (MTA) andmete alusel, mitte tööandja esitatud palgaandmete põhjal. Nimetatud muudatus loob võrdsema kohtlemise teiste haiguslehel viibijatega.</p> | <b>1. Täname toetuse eest</b><br><b>2. Selgitatud</b> <p>Haiguslehel saab inimene olla vastavalt oma terviseseisundile arstliku otsusega. Tööandja ei saa inimest survestada haiguslehel tööle naasma, kui tervislik seisund seda ei luba ja see ei ole arsti poolt kinnitatud. TTOS § 12<sup>4</sup> lõike 1 kohaselt lepivad tööandja ja töötaja haiguslehe ajal töötamises kirjalikult kokku ja sama paragrahvi lõike 6 kohaselt võivad nii töötaja kui tööandja selle kokkuleppe igal ajal üles öelda. Haiguslehte väljastab ja lõpetab raviarst ja seda tehakse lähtuvalt inimese terviseseisundist. Sellest tulenevalt, me eeldame ka, et ei teki survet varem tööle naasta.</p> |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>2.</p> <p>Jään aga kahtlevaks muudatuse osas, mis võimaldab isikul, kelle tervises seisund võimaldab, tööle naasta osalise koormusega või kergendatud tingimustel alates 31. haiguspäevast varasema 61 päeva asemel. Nimetatud muudatuse mõju võib olla kahetine. Positiivne mõju on neile töötajatele, kes soovivad varakult tööle naasta, ent kaasneb risk, et rasedad ja hoolduskoormusega naised võivad sattuda surve alla naasta tööle enne tervise täielikku taastumist. Seetõttu rõhutan, et on vajalik jälgida, et tööle naasmine põhineks vabatahtlikkusel ja tervislikul võimekusel. Tagada, et tööle naasmise võimalus 31. päevast on täielikult vabatahtlik, sh jälgida praktikas kokkulepete tasakaalustatust tööandjate ja töötajate vahel.</p> <p>3.</p> <p>Näen võimalikku negatiivset mõju aga eelnõus pakutud muudatusel, millega lõpetatakse ajutise töövõimetuse hüvitise ja töötuskindlustushüvitise samaaegne maksmine. Muudatus, millega lõpetatakse ajutise töövõimetuse hüvitise maksmine töötuskindlustushüvitise määramisel, võib kaasa tuua kaudse ebavõrdse mõju haavatavatele rühmadele. Kuigi muudatus on õiguspärane ja eesmärgipärane, võib see praktikas ebaproportsionaalselt mõjutada just neid, kes töötavad katkestustega või madalapalgalistel ametikohtadel ning vajavad tervise tõttu pikemat taastumisaega. Töötuskindlustushüvitis on sageli madalam (60% algperioodil) kui haigushüvitis (kuni 80%), mis tähendab sissetuleku olulist langust. Soovitan seadusandjal täiendavalt analüüsida muudatuse mõju ning hinnata, kas kavandatud lahendus võib praktikas viia ebavõrdse suurenemiseni.</p> <p>Arvestades eeltoodut teen järgmised soovitusel:</p> <p>4.</p> <p>Lisada eelnõu seletuskirja juurde soolise ja võrdse kohtlemise mõjuanalüüs, eriti muudatuste puhul, mis puudutavad rasedaid, vanemaealisi ja hoolduskoormusega isikuid ning kaaluda vajadusel täiendavate leevendusmeetmete lisamist, et vältida haavatavate rühmade sattumist ebavõrdsesse olukorda.</p> | <p><b>3. Selgitatud</b></p> <p>Ajutise töövõimetuse hüvitise ja töötuskindlustushüvitise samaaegne maksmine ei ole avalik vahendite otstarbeka kasutamise vaatest põhjendatud.</p> <p>Töötuna arvelolek ja seega ka töötuskindlustushüvitise saamine eeldab inimese võimet tööd otsida ja koheselt tööle asuda (TöMS § 9 lg 1 p 3). Töötuskindlustushüvitise taotlemine ei ole isikule kohustuslik. Kui aga inimene vajab tervise parandamiseks täiendavad aega, siis räägib läbi oma juhtumikorraldajaga, millised on tema võimalused. Üheks võimaluseks on teha Töötukassas töövõime hindamine ja saada vajadusel töövõime toetust, mida ei loeta asendussissetulekuks. Analüüs näitas, et toptelt asendussissetulekute saajateks on peamiselt keskmise ja kõrgema palgaga inimesed. 2024. a andmetel ainult 7,7% neist olid madalapalgalised, ehk kuulusid sissetuleku suuruse järgi 1. ja 2. kvintiili. 56,5% toptelt asendussissetuleku saajatest olid naised ning 43,5% mehed. Kõige enam inimesi kuulus vanusegruppi 40–59-a (60,7%), noori alla 30-aastaseid oli ainult 8,4%. Kui inimese sissetulek jääb muudatuse tulemusena alla toimetulekupiiri, on võimalik pöörduda kohaliku omavalitsuse poole ja taotleda toimetulekutoetust.</p> <p><b>4. Mittearvestatud ja selgitatud</b></p> <p>Eraldi soolise ja võrdse kohtlemise mõjuanalüüsi ei pea vajalikuks, sest seadusega on maandatud risk, et isikuid survestatakse tööle naasma enne tervise taastumist (kokkulepe on vabatahtlik ja selle saab ka igal ajal üles öelda). Vt ka vastust p 2 osas.</p> |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>5.<br/>Tagada, et tööle naasmise võimalus 31. päevast on täielikult vabatahtlik, sh jälgida praktikas kokkulepete tasakaalustatust tööandjate ja töötajate vahel.</p> <p>6.<br/>Koguda ja analüüsida soopõhist statistikat hüvitise maksmise ja osakoormusel töötamise kasutuse kohta, et hinnata mõju naistele ja meestele pikema aja jooksul.</p> <p>7.<br/>Teavitada sihtrühmi selgelt ja arusaadavalt uutest võimalustest ja piirangutest, vältimaks info puudumisest tingitud ebavõrdset olukorda.</p> <p>8.<br/>Eelnõus ei olnud võimalik tuvastada otseselt diskrimineerivaid sätteid soolise võrdõiguslikkuse seaduse (SoVS) ega võrdse kohtlemise seaduse (VõrdKS) mõttes. Samas tuvastasin muudatusi, millel võib olla kaudne ebavõrdne mõju teatud kaitstud gruppidele. Eelnõu edasises menetluses palun lisada mõjuanalüüsi soolise ja vanuselise jaotuse lõikes ning vajadusel täiendada eelnõud viisil, et välistada haavatavate rühmade sattumine halvemasse olukorda.</p> | <p><b>5. Selgitatud</b><br/>Haiguslehel saab inimene olla vastavalt oma tervises seisundile arstliku otsusega. Tööandaja ega inimene ei saa ise öelda, kui pikk peaks haigusleht olema. Haiguslehte väljastab ja lõpetab raviarst ja seda tehakse lähtuvalt inimese tervises seisundile. Sellest tulenevalt, me eeldame ka, et ei teki survet varem tööle naasta. Haiguslehe mitte korrektse väljastamise kahtluse korral on võimalus alati pöörduda Tervisekassa poole. Tervisekassa saab teostada haiguslehe väljastamise ja hüvitise maksmise õigsuse kontrolli ning vajadusel teha tagasinõue inimesele või raviarstile. Vt ka vastust p 2 osas.</p> <p><b>6. Selgitatud</b><br/>Tervisekassa kodulehel on olemas <a href="#">statistika</a>, kus on olemas ajutise töövõimetuslehtede väljastamise statistika, mis sisaldab ka soolist ja vanuselist jaotust. Antud statistikat on võimalus jälgida aastate lõikes kõigil asjast huvitatutel.</p> <p><b>7. Arvestatud</b><br/>Teavitame kindlasti kõik sihtrühmi selgelt ja arusaadavalt uutest võimalustest ja piirangutest, vältimaks info puudumisest tingitud ebavõrdset olukorda.</p> <p><b>8. Selgitatud</b><br/>Vt vastust p-le 2 ja 4.</p> |
| <p><b>Eesti Töötukassa</b></p> <p>1.<br/>Eelnõu § 2 kohaselt on kavas võimaldada haiguslehe ajal kohandatud tingimustes töötamist alates 31. päevast.<br/>Eelnõu seletuskirjast ei nähtu kui palju sihtrühmast vajaks tööturuteenuseid. Ravikindlustuse seaduse muutmise seaduse eelnõu kooskõlastustabelis olete toonud</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | <p><b>1. Selgitatud</b><br/>Seletuskirja on vastavalt ettepanekule täiendatud.</p> <p>Muudatuse tulemusena mõju Töötukassa tööturuteenuste eelarvele 2026. aastal on minimaalne. Vahemikus mai 2024 – juuni 2025 on töövõimet toetavatele tööturuteenustele olnud</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |

välja, et ei oska prognoosida, kui palju antud sihtgrupist kasutaks tööturuteenuseid. Kuna eelnõu mõjutab töötukassa töötuskindlustusvahendite eelarvet, siis peame jätkuvalt oluliseks, et eelnõu seletuskirjas oleks välja toodud mõju töötukassa vahenditele. Töötukassal on keeruline arvestada eelnõu rakendamisega kaasnevate kuludega, kui hinnangut ei ole välja toodud. Palume jätkuvalt seletuskirja täiendada hinnanguga kui suur osa sihtrühmast võiks vajada tööturuteenuseid.

2.

Ettepanek on sätestada mõjude ja riskide realiseerumise järelhindamine. Oleme eelnõu väljatöötamiskavatsuse kooskõlastamisel viidanud vajadusele hinnata mõju tööhõivele ja majandusele ning vastavatele riskidele. Näeme ühe võimaliku riskina olukorda, kus inimene jääb pikemaks ajaks pikaajalisele haiguslehele ka olukorras, kus tegelikult oleks võimeline asuma täiskoormusega tööle. Osakoormusega tööle naastes on inimese sissetulek suurem, mis omab mõju tööturu toimimisele.

3.

Teise riskina oleme välja toonud olukorra, kus poliitikamuudatus viiakse ellu väga vähese praktika pinnal. Töötamise lubamise 61. haiguspäevalt süsteemi on rakendatud alles lühikest aega (so alates 15.05.2024) ja järeldused on tehtud 49 inimese põhjal, mis meie hinnangul ei ole piisav süsteemi toimimise hindamiseks. Lühike rakendumisperiood ja väheldane praktika ja erinevus prognoositud kasutuskordadest võivad viidata töötajate ja tööandjate teadlikkuse tõstmise vajadusele, aga ei ole meie hinnangul piisavad andmaks hinnangut süsteemi toimimise kohta. Olete pidanud eelnõu kooskõlastustabelis neid riske väheolulisteks ja ei ole pidanud vajalikuks neid hinnata. Kuigi eelhindamist ei ole te pidanud vajalikuks läbi siia, siis palume sätestada mõjude ja riskide realiseerumise järelhindamine. Järeelhindamises tuleks muuhulgas hinnata mõju tööhõivele ja majandusele, sh toodud riski, et osajaga töötamise haiguslehti kasutavad ka inimesed, kelle tervislik olukord tegelikult võimaldaks tööle asuda täiskoormusega.

sisenemisi 3408. Neist pikaajalisel haiguslehel olevaid töötajaid on olnud 3 inimest. Siiani ei ole haiguslehe ajal töötamine töövõime toetamise teenustele sisenemist eriti suurendanud. Kui seaduse muudatus lubab edaspidi töötada haiguslehe ajal alates 31. päevast, siis need, kes töötasid ja kasutasid teenuseid alates 61. haiguslehe päevast, saavad seda teha kuu aega varem, kui tervislik seisund seda võimaldab. Tööturuteenuste kasutajate arvu mõjutab muudatus minimaalselt. Siiani on haiguslehe ajal töötamist kasutanud vähesed: 2024. aasta maist detsembrini 95 isikut ja 2025. aasta esimesel poolaastal 53 isikut, mis moodustab ligi 1% kõigist pikaajalisel haiguslehel olijatest vaadeldud perioodil (15219 inimest). Inimeste käitumist ja tervise seisundit on väga raske prognoosida, kuid tõenäoliselt nendest, kellel avanes võimalus töötada alates 61. haiguslehe päevast, suudaksid vähem kui pooled alustada töötamist 31. haiguslehe päevast, kuna tegelikkuses on töötingimusi kergendatud keskmiselt alles alates 89. haiguslehe päevast. Täpsem analüüs selgub järelhindamise käigus, samuti töötamist toetavate tööturuteenuste vajadus. Tervisekassa monitoorib pikaajalise haiguslehe ajal töötamist igapäevaselt, mistõttu numbrite suurenemisel saame Töötukassat õigeaegselt informeerida.

## 2. Selgitatud

Haiguslehel saab inimene olla vastavalt oma tervises seisundile arstliku otsusega. Inimene ei saa ise öelda, et ta tahab olla haiguslehel 182 päeva aga tema tervis tegelikult juba võimaldaks töötada. Haiguslehte väljastab ja lõpetab raviarst ja seda tehakse lähtuvalt inimese tervises seisundile. Töövõimetuse ennetamise süsteemi järelhindamine on ette nähtud [RaKS §-ga 89<sup>3</sup>](#) juba süsteemi kehtestamisega alates 15.05.2024. Viidatud sätte kohaselt analüüsitakse töötervishoiu ja tööohutuse seaduse alusel

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | <p>ajutist tervises seisundile vastava töö andmist ning selle ajal hüvitise maksmise mõju ja tulemuslikkust hiljemalt 2029. aastal.</p> <p><b>3. Selgitatud</b></p> <p>Juba lühike rakendamisperiood on näidanud süsteemi efektiivsust Tervisekassa eelarve vaatest. Samuti on tagasiside arstidelt, kes on öelnud, et inimesed, kes tervisest tulenevalt võiksid kohandatud tingimustes tööle naasta, saaksid seda teha juba varasemas haiguse staadiumis, kahjustamata sealjuures oma tervenemise protsessi.</p> <p>Oleme plaaninud kogu kohandatud tingimustest töötamise süsteemile teha kaks mõjude hindamise analüüsi, esimene valmib 2027. aastaks ja teine 2029 aasta lõpuks. Saame nendesse sisse tuua Teie poolt toodud ettepanekud analüüsima vajavate teemade osas.</p>  |
| <p><b>Eesti Tööandjate Keskliit</b></p> <p>Eesti Tööandjate Keskliit peab positiivseks kavandatavat muudatust ravikindlustuse seaduse ning töötervishoiu ja tööohutuse seaduse muutmise eelnõus (eelnõu), millega lühendatakse haiguslehel viibiva inimese võimalust naasta tööle tervises seisundile vastavalt kohandatud tingimustel senise 61. päeva asemel juba alates 31. päevast.</p> <p>Samas leiame, et paljudel ametikohtadel ja kergemate haiguste või tervisekahjustuste (nt vigastuste) puhul on võimalik töötada osaliselt ja kohandatud tingimustel juba märksa varem kui seni ette nähtud.</p> <p>Kuna selline töötamine toimub arsti, töötaja ja tööandja ühisel kokkuleppel, on tagatud, et töö vastab töötaja tervises seisundile.</p> <p>Haiguslehe ajal osaline töötamine vähendaks Tervisekassa kulutusi, aitaks töötajal säilitada tööoskusi ja sidet töökohaga ning vähendaks tööandja vajadust leida asendustöötaja.</p> | <p><b>Mittearvestatud ja selgitatud</b></p> <p>Jätkuvalt oleme seisukohal, et lühemad juhtumid kui 30 päeva on arstide sõnul üldjuhul akuutsemate ja raskemate haigusseisunditega, mis eeldavad mittetöötamist ja keskendumist ravile.</p> <p>Teiseks Eesti süsteemis oleme arvestanud sellega, et protsessi on kaasatud töötervishoiuarstid, kes annavad hinnangu töötamiseks vajalike kohanduste tegemiseks sh vajadusel kohtuvad patisendi ja tema tööandjaga. Hinnangu andmiseks on töötervishoiuarstidel 15 tööpäeva. Küll aga arstide ja tööandjate eeltöö selleks, et inimene saaks 31. haiguslehe päevast hakata kohandatud tingimustes töötama, algab juba sellest hetkest kui on ette näha, et inimene on pikalt haiguslehel, kuid suudab samal ajal tööturule naasta.</p> |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>Arvestades eeltoodut ning asjaolu, et kehtiva ravikindlustuse seaduse kohaselt tööandja maksab töötajale hüvitist haigestumise 4.–8. päeval, teeme ettepaneku lubada haiguslehe ajal töötamist kohandatud tingimustes alates 8. päevast.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| <p><b>Eesti Kunstnike Liit</b></p> <p>Kahe aasta tagune loometöö palgauuring näitas, et kunstivaldkonna vabakutseliste keskmine loometulu oli 670 eurot kuus. Samasse suurusjärku jäid ka helikunsti- ja kirjandusvaldkonna sissetulekud. Kõigi kolme valdkonna mediaantulu kogu aasta peale kokku oli 6000 eurot. Lisaks, mitmed kultuuriväljale iseloomulikud sissetulekud ei ole sotsiaalmaksuga kaetud: stipendiumid on maksuvabad ning autoritasudele ja ostu-müügilepingutele rakendub üksnes tulumaks. Vabatahtliku ravikindlustuse kuumakset on praegu planeeritud arvutada Eesti keskmise brutopalgaga järgi ning see oleks 257 eurot kuus. Nagu viidatud, jääb kunstivaldkonnas aga keskmine kuusissetulek isegi alampalgast allapoole ning see on ka peamine põhjus, miks vabakutselistel kunstnikel ja kunstitöötajatel ligipääs ravikindlustusele puudub või on katkendlik. Meie valdkonnal vabakutselistel ei ole enamasti võimalik Eesti keskmise brutopalgaga järgi arvutatud kuumakset tasuda. Teine problemaatiline aspekt vabatahtliku ravikindlustuse juures on asjaolu, et seda ei saa endale nõ osta kuu kaupa, vaid peab arvestama terve aasta peale kuluva summaga, mis on tänavu 3090 eurot. See on kunstivaldkonna vaatest väga suur summa ning ei ole enamusele, kelle probleeme vabatahtlik ravikindlustus lahendama peaks, kättesaadav. Kuna kunstivaldkonnas on sissetulekud tihti ebaregulaarsed ning ebaühtlased, on üks põhilisi probleeme just ravikindlustuse katkemine kuuks või paariks. Kunstivaldkonna vaatest oleks palju rohkem abiks kui: - vabatahtliku ravikindlustuse kuumakset arvutaks alampalga järgi, - vabatahtlikku ravikindlustust oleks võimalik osta kuu kaupa, - kui kehtestataks nõ rulluv sotsiaalmaks, mis väikeste ja hajusate töötasude kontekstis tähendaks, et aasta jooksul saadud tasudelt makstud maksud võimaldaksid aastasele perioodile hajutatult saada ligipääsu ravikindlustusele ja teistele sotsiaalsetele garantiidele senisest märgatavalt pikema ajaperioodi jooksul.</p> | <p><b>Selgitatud</b></p> <p>Eelnõuga ei ole muudetud makse arvutamise põhimõtteid, need on samad olnud kogu aeg (üle 20 aasta). Makse suuruse kehtestamisel on lähtutud, et lepingutest saadavad maksed kataksid Tervisekassal sellega kaasnevad kulud. Eestis saab inimene, kes sõlmib vabatahtliku ravikindlustuse nn täispaketi (esmatasandi arstiabi, eriarstiabi teenused, uuringud, protseduurid ja ravimihüvitised) võrdselt nende inimestega, kes on kindlustatud sundkindlustuse alusel. Paketist on väljas vaid ajutise töövõimetuse hüvitis. Siiani oli ka ligipääs ravikindlustusele väga piiratud kitsatel tingimustel seetõttu, et oli kahtlus, et see võib minna süsteemile liiga kulukaks. Kalkulatsioonid näitavad, et kui sihtrühm seaduse muudatuse tulemusel suureneb, siis keskmiselt kuupalgalt arvutatuna on võimalik selliselt jätkata, et ravikindlustuse eelarve defitsiit ei suureneks veelgi. Tervisekassa poolt koostatud analüüsi kohaselt ei kata täna s.o 2025. a ja ka järgmise kolme aasta lõikes 13% kuu töötasu alammäärast keskmist ravikulu kindlustatu kohta aastas. Seega, kui võtta vabatahtliku ravikindlustuslepingu kuumakse aluseks töötasu alammäär jätkub ravikindlustuse eelarve defitsiidi suurenemine.</p> <p>Märgime, et kuigi lepingu tähtaeg on seaduse kohaselt vähemalt üks aasta (RaKS § 24 lg 2), siis sundkindlustuse kindlustuskaitse tekkimisel leping lõpeb (RaKS § 24 lg 7). See tähendab, et kuu kaupa sõlmitava lepingu järele ei ole vajadust. Lisaks tekitab see</p> |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                      |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | <p>ka riski süsteemi ära kasutada ning leping sõlmitakse üheks kuuks eesmärgiga saada (kallist) tervishoiuteenust.</p> <p>Rulluva sotsiaalmaksu võimalikkuse osas on analüüs hetkel teostamisel.</p> |
| <p><b>Eesti Teatriliit</b></p> <p>Ravikindlustuse seaduse ning töötervishoiu ja tööohutuse seaduse muutmise seaduse eelnõu on küll pisikene samm näiteks ajutise töövõimetuse korral tööellu naasmiseks, kuid loomeinimestele, eelkõige vabakutselistele normaalse ravikindlustuse tagamiseks see mingeid muutusi kaasa ei too. Loovisikute sissetulekud on tihti ja suures osas ebaregulaarsed ning sellised tuluallikad, millele sotsiaalmaks ei rakendu, mistõttu on ravikindlustus ja töötuskindlustuskaitse samuti katkendlikud. Ka sotsiaalmaksu kuupõhine summeerimine ei ole lahendust toonud. Sotsiaalsed garantiid tagab aga vaid igakuine sotsiaalmaksu miinimumkohustuse tasumine. Vabatahtlik ravikindlustus oleks abiks, kuid jääb enamiku vabakutseliste jaoks kättesaamatuks kultuurivaldkonna väga madalate palkade tõttu. Ei saa ju eeldada, et miinimumpalka saav loovisik maksaks sellest igas kvartalis sotsiaalmaksu miinimumiks ligi 800 €. Eesti Teatriliit toetab terviklahendust, mis tagab ravikindlustuse kõigile ühiskonna liikmetele. Vähemal määral parandaks juurdepääsu ravikindlustusele ka sotsiaalmaksu aastapõhine summeerimine, sotsiaalmaksu miinimumkohustuse lävendi alandamine või ravikindlustuse lahtisidumine sotsiaalmaksust.</p> | <p><b>Selgitatud</b></p> <p>Vaadata Eesti Kunstnike Liidu selgitust.</p>                                                                                                                             |
| <p><b>Eesti Näitlejate Liit</b></p> <p>Avaldame arvamust „Muudatus 4: vabatahtliku ravikindlustuse lepingu sõlmimise tingimuste muutmine“ kohta.</p> <p>Tunnustame muudatuse mõtet – laiendada ravikindlustuseta inimeste ligipääsu ravikindlustusele ja arstiabi võimaldamisele, kuid meie hinnangul ei muuda see ravikindlustuseta loovisikute olukorda.</p> <p>Ettepaneku kohaselt arvutatakse kindlustusmakse suurus Eesti keskmisest brutopalgast, mis RaKs seletuskirjas toodud kalendrikuu makse 238.20 euro puhul on 1832,31 eurot, käesoleva aasta I kvartalis juba 2011 eurot. Kultuuriministeeriumi poolt 2023 tellitud uuringu[1] kohaselt leiab 81% näitekunsti valdkonna esindajatest,</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | <p><b>Selgitatud</b></p> <p>Vaadata Eesti Kunstnike Liidu selgitust.</p>                                                                                                                             |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>et valdkonnas on erialase loomingulise palgatöö leidmine keeruline, mistõttu puudub vabakutselistel näitlejatel püsiv töökoht ning regulaarselt laekuv sissetulek. Loometöö eest saadakse tasu keskmiselt 8 kuud aastas ning loovisikud saavad küsitluse põhjal loometöö eest ühes kuus tulu keskmiselt 900 eurot, koos kõikide muude lisatööde tasudega 1270 eurot. Ka vabakutselise loovisiku loometoetus on võrdne miinimumpalgaga. Seega ei ole põhjendatud arvestuse aluseks Eesti keskmise brutopalgaga võtmine.</p> <p>Lisaks jäi üles küsimus, miks vabatahtliku ravikindlustuse makse oleks suurem kui isikutel, kes töötavad miinimumpalgaga, kuivõrd makse eest saadav teenus on võrdne.</p> <p>Ülaltoodut arvesse võttes ei taga muudatus ravikindlustusele laiemat ligipääsu kui see oli enne. Teeme ettepaneku arvutada vabatahtliku ravikindlustuse makse suurus miinimumpalgast ning võimaldada aastase lepingu puhul tasuda makset ka kuu kaupa.</p> <p>Loovisiku hektilise töö ja tasustamise puhul oleks oluliselt suurema mõjuga rulluva sotsiaalmaksu kehtestamine, mis muudaks sotsiaalmaksu kuupõhise arvestuse aastapõhiseks.</p> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
| <p><b>Eesti Esitajate Liit</b></p> <p>1.</p> <p>Ravikindlustuse seaduse ning töötervishoiu ja tööohutuse seaduse muutmise seaduse eelnõu § 1 punktis 1 on välja toodud, et muudetakse RaKS § 22 lõikeid 1 ja 2. Lõike 1 muudatusega jäetakse välja kehtivas seaduses sätestatud piiravad tingimused, mis puudutavad lepingu sõlmimist ravikindlustatud isikuga võrdsustatud isikuga. Muudatuse tulemusena saavad ravikindlustusega liituda isikud, kes on Eesti alalised elanikud või Eestis tähtajalise elamisloa või elamisõiguse alusel elavad inimesed, sõltumata varasematest kindlustusperioodidest või varem makstud sotsiaalmaksust. Eelnõu seletuskirja kohaselt muudab see ravikindlustuse kättesaadavaks inimestele, kellel praegu ei ole kehtiva korra kohaselt võimalik ravikindlustuslepingut sõlmida, kuna nad ei vasta RaKS-is sätestatud tingimustele. Eelnõu koostajad ei ole aga arvestanud eristaatusega isikutega, kelleks võivad olla</p>                                                                                                                                                                                              | <p><b>1. Mittearvestatud ja selgitatud</b></p> <p>Vaadata Eesti Kunstnike Liidu selgitust. Lisaks selgitame, et selle eelnõu muudatusega ei ole me plaaninud parandada spetsiaalselt loomeisikute sotsiaalseid garantiisid, vaid eesmärgiks on vähendada piiranguid vabatahtliku kindlustuse lepingu sõlmiseks. Loomeliitude esindusõiguse vabatahtliku kindlustuse sõlmimiseks loovisikute eest vajaks kindlasti laiemaid arutelusid ja analüüsi, mida käesoleva eelnõu menetlemise ajaraam ei võimalda teha.</p> <p><b>2. Selgitatud</b></p> <p>Selle eelnõu fookus ei ole otseselt tõstatatud probleemi lahendamisel.</p> |

nt loovisikud, kelle loominguline töö, mis eeldab süvenemist ja pühendumist, ei võimalda igaühel neist olla tööõiguslikes või teenistussuhetes. Töötades võlaõigusliku lepingu alusel ei pruugi loovisikul olla regulaarset igakuist sissetulekut, mis võimaldaks tal tasuda igakuiselt kindlustusmakseid. Loomingulise töö eest saadav tasu võib olla ka ühekordne väljamakse alles peale töö valmimist, aga vajadus ravikindlustuse järele on kogu loomeprotsessi perioodil. Vabakutselisel loovisikul on küll võimalus hakata füüsilisest isikust ettevõtjaks ehk FIE-ks, mis kohustab isikut tasuma sotsiaalmakseid ja saada seeläbi sotsiaalsed garantiid. Paraku ei ole loovisiku eripära arvestades see kõige sobilikum juriidiline vorm loometööga tegelemiseks. Loovisikute ja loomeliitude seaduse (LLS) üheks eesmärgiks on tagada vabakutselistele loovisikutele võimalikel loomingulistel või ka tervislikel kriisiperioodidel elementaarne toimetulek loometoetuse näol ning võimaldades sellega neile sotsiaal- ning raviturva miinimum maksimaalselt 1 aastaks korraga. Sellele järgneval kahel aastal on aga loovisikud olukorras, kus neil tuleb leida töö, mis tagab sotsiaal- ja ravikindlustuse ning samal ajal võimaldab neil jätkata oma loometööd või olude sunnil loobuma loometööga tegelemisest. Praegune seadusandlik korraldus sellises olukorras loovisikute kindlustunnet ei tõsta ning teatav osa loovisikutest on ilma sotsiaalsete garantiideta. Kultuuriminister Heidy Purga on rõhutanud eelnõuga kavandatavate muudatuste olulisust loomevaldkonnale ja on välja toonud, paljud vabakutselised on aastaid oodanud, et sotsiaalpoliitika võtaks arvesse nende töö iseloomu.<sup>1</sup> EEL on seisukohal, et RaKS § 22 vajab täiendamist osas, mis võimaldab ravikindlustusega liituda ka isikutel, kes ei oma igakuist sissetulekut, aga kes on aga valmis sõlmima vabatahtliku ravikindlustuslepingu. Eelnõu kooskõlastustabelis on välja toodud, leping on suunatud füüsilistele isikutele, juriidilised isikud lepingut sõlmida ei saa. Kuivõrd loomeliitudesse koondunud vabakutselisi loovisikuid on piiratud arvul, loovisikud on registreeritud loomeliitude andmekogus, eelnõuga soovitakse parandada vabakutseliste loovisikute sotsiaalseid garantiisid, siis oleks mõistlik kaaluda erisuse loomist, mis annaks loomeliidule õiguse tasuda vabatahtliku kindlustuse makseid oma liikme eest.

Teeme ettepaneku täiendada eelnõus toodud RaKS § 22 lõige 2 sõnastust ja sõnastada vastav lõik järgmiselt (eelnõu täiendus alla joonitud): „(2) Käesoleva

paragrahvi lõikes 1 nimetatud lepingu teise isiku kasuks saab sõlmida Eesti alaline elanik ja Eestis tähtajalise elamisloa või elamisõiguse alusel elav isik ning tunnustatud loomeliit.“;

2.

Eelnõu RaKS § 1 punktis 8 on välja toodud, et RaKS § 60 lõike 1 täiendamine punktiga 7 välistab sissetulekukaotuse topelt hüvitamise – inimene ei saa samal ajal nii töötuskindlustushüvitist kui ka haigus- või hooldushüvitist. Mh aitab antud muudatus vältida hüvitiste dubleerimist ja tagab süsteemi õiglasema toimimise. Soovime eelnõu koostajate tähelepanu juhtida asjaolule, et vabakutselisel loovisikul, kes vastab LLS § 3 lõikes 1 ja § 16 lõikes 2 toodud eeldustele ja tunnustele on õigus saada vabakutselise loovisiku loometoetust, mille suuruseks on Vabariigi Valitsuse kehtestatud töötasu alammäär ühes kuus. LLS seletuskirja (2004) kohaselt on loometoetuse näol tegemist vahenditega, mis makstakse vabakutselisele loovisikule, kellel ajutiselt puudub tööst saadav sissetulek. Samas seletuskirjas on välja toodud, et loomeliidu poolt toetuse maksmisega seonduva korraldusliku tegevusega täidab loomeliit ühtlasi ka riiklikku ülesannet - töötute üle arvestuse pidamist ning neile toetuse maksmist. Siiani on jäänud selgusetuks, kas Eesti Töötukassa omab ülevaadet, kes vabakutselistest loovisikutest saavad loometoetust ning seega omavad töötu staatust. Samaaegselt loometoetusega säilib vabakutselisel loovisikul õigus saada töötuskindlustushüvitist tingimusel, et isiku igakuine tulu (sh töötuskindlustushüvitis) loometoetuse taotlemisele eelneval kuul ja loometoetuse saamise perioodil ei ületa poolt LLS § 18 lõikes 5 nimetatud loometoetuse suurusest. Nii loometoetust kui töötuskindlustushüvitist saav isik omab töötu staatust, kelle sotsiaalsed garantiid on tagatud dubleerivalt, kuna tema eest arvestab ja tasub täismääras sotsiaalmaksu vastav tunnustatud loomeliit (või Kultuuriministeerium) ja Eesti Töötukassa. Kuivõrd nii Kultuuriministeerium kui ka Eesti Töötukassa saavad oma rahalised vahendid riigieelarvest, siis ei ole mõistlik olukord, kus sama isiku sama hüve (st. ravikindlustuse eest) tasutakse sotsiaalmaksu täismääras kahe erineva isiku poolt. RaKS § 7 lõike 1 kohaselt tekib seaduse § 5 lõike 2 punktis 3 nimetatud isiku kindlustuskaitse Tervisekassa andmekogusse kindlustuskaitse algamise kande tegemisest. Isiku Tervisekassa andmekogusse kandmiseks vajalikud dokumendid on

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                   |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------|
| <p>kohustatud Tervisekassale esitama asutus, mille kaudu riik või kohalik omavalitsus maksab isiku eest sotsiaalmaksu, või loomeliit. RaKS § 9<sup>1</sup> lõike 1 kohaselt tekib § 5 lõike 2 punktis 6 nimetatud isiku kindlustuskaitse Tervisekassa andmekogusse kindlustuskaitse algamise kande tegemisest. Isiku Tervisekassa andmekogusse kandmiseks vajalikud dokumendid on kohustatud esitama Tervisekassale Eesti Töötukassa. Kui isikul on juba kehtiv ravikindlustuskaitse, siis süsteemi õiglasemaks toimimiseks tuleks muuta eelpool viidatud paragrahve selliselt, et sotsiaalmaksu tasumise nii loomeliidu kui ka Eesti Töötukassa poolt oleks töötuskindlustushüvitist saava isiku puhul välistatud.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                   |
| <p><b>Eesti Kaubandus-Tööstuskoda</b></p> <p>Eelnõu § 1 p 7 ning § 2 kohaselt on edaspidi osalise ajaga või kergemates ülesannetes töötamine on võimalik alates 31. haiguslehe päevast. Kehtiva regulatsiooni kohaselt on töötajal ja tööandjal õigus kokku leppida ajutiselt terviseseisundile vastava töö tegemises haiguslehe alusel, kui töötaja haiguslehele märgitud töökohustuste täitmisest vabastuse päevast on möödas rohkem kui 60 kalendripäeva.</p> <p>Kaubanduskoda tegi juba 19.06.2023 ravikindlustuse seaduse muutmise ja sellega seondult teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu arvamuses ettepaneku, et töötajal tekiks haiguslehe ajal töötamise võimalus pärast 30. haiguslehel viibitud päeva. Toetame jätkuvalt antud ettepanekut. Leiame, et kui töötajal tekib haiguslehe ajal töötamise võimalus pärast 30. haiguslehel viibitud päeva, siis on tagatud, et töötaja keskendub esimesed kuu aega tervise ja töövõime taastamisel ning peale 30. päeva möödumist saab töötaja asuda tööle haiguslehe alusel kohandatud tingimustes. Lisaks tagab selline lahendus, et tööandjate seas ei teki pikaajalist tööjõupuudust ning töötajatel on võimalus säilitada palk ja elukvaliteet pikaajalise haiguse ajal.</p> <p>Kaubanduskoda toetab eelnõu § 1 p 7 ning § 2 muudatust, mille kohaselt osalise ajaga või kergemates ülesannetes töötamine on võimalik alates 31. haiguslehe päevast.</p> | <p><b>Täname toetuse eest</b></p> |